

Универзитет у Крагујевцу

ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ

Број: 167/2

27.01.2023. године

Декан Правног факултета Универзитета у Крагујевцу, на основу члана 53. и 73. Статута Правног факултета Универзитета у Крагујевцу, и члана 15. став 5. Правилника о пријави, изради и одбрани докторске дисертације, односно докторског уметничког пројекта Универзитета у Крагујевцу, донео је 27.01.2023. године

РЕШЕЊЕ

Ставља се на увид јавности Извештај Комисије за оцену научне заснованости теме докторске дисертације

„Хранитељство у функцији заштите детета и подршке породици“

и испуњености услова кандидата Весне Пајевић и предложеног ментора, за израду докторске дисертације објављивањем на интернет страници Правног факултета Универзитета у Крагујевцу, у трајању од 15 дана.

Образложење

Комисија за оцену научне заснованости теме докторске дисертације *„Хранитељство у функцији заштите детета и подршке породици“* и испуњености услова кандидата Весне Пајевић и предложеног ментора, за израду докторске дисертације образована Одлуком Већа за друштвено-хуманистичке науке Универзитета у Крагујевцу, Број: IV-02-963/16 од 21.12.2022. године, доставила је Факултету Извештај, дана 25.01.2023. године.

Сагласно члану 9. став 2. Правилника о пријави, изради и одбрани докторске дисертације, односно докторског уметничког пројекта (2020), по добијеном позитивном мишљењу надлежних органа Универзитета у Крагујевцу, Факултет ставља на увид јавности достављени Извештај.

Имајући у виду наведено, донео сам решење како гласи у диспозитиву.

Решење доставити:

- Сајт Факултета,
- Архива.

ДЕКАН

Проф. др Драган Вујисин

**НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ПРАВНОГ ФАКУЛТЕТА УНИВЕРЗИТЕТА У
КРАГУЈЕВЦУ**

25 01 2023	
Број	167
Датум	

Предмет: Извештај о оцени научне заснованости теме и испуњености услова кандидаткиње и предложеног ментора за израду докторске дисертације

Одлуком Већа за друштвено-хуманистичке науке Универзитета у Крагујевцу бр. IV-02-963/16 од 21.12.2022. године, а на основу предлога Наставно-научног већа Правног факултета у Крагујевцу (одлука бр. 3484/4.1.1. од 10.11.2022. године), именована је комисија за писање извештаја о оцени научне заснованости теме докторске дисертације „Хранитељство у функцији заштите детета и подршке породици“, кандидаткиње **Весне Пајевић**, као и оцени испуњености услова именоване кандидаткиње и предложеног ментора за израду докторске дисертације (у даљем тексту: Комисија).

Комисија је формирана у саставу:

- проф. др **Олга Јовић – Прлаиновић**, редовни професор Правног факултета Универзитета у Приштини, са привременим седиштем у Косовској Митровици, ужа грађанскоправна научна област, председница Комисије;
- доц. др **Санда Ђорац**, доцент Правног факултета Универзитета у Крагујевцу, ужа грађанскоправна научна област, члан;
- проф. др **Вељко Влашковић**, ванредни професор Правног факултета Универзитета у Крагујевцу, ужа грађанско правна научна област, члан.

Након разматрања пријаве теме докторске дисертације коју је поднела именована кандидаткиња, Комисија сходно чл. 10. ст. 1. Правилника о пријави, изради и одбрани докторске дисертације, односно докторског уметничког пројекта Универзитета у Крагујевцу и узимајући у обзир чл. 3. ст. 7. наведеног Правилника подноси следећи

ИЗВЕШТАЈ

1. Биографија и преглед научно-истраживачког рада кандидаткиње

Весна (Милош) Пајевић рођена је 09.09.1978. године у Крагујевцу. Мајка је двоје деце.

Основне студије завршила је 2006. године на Правном факултету Универзитета у Крагујевцу са просечном оценом 8,35. Докторске студије на истом факултету у оквиру грађанскоправне научне области уписала је школске 2014/15 године.

Од 01. 06. 2012. године, запослена је у Центру за породични смештај и усвојење Крагујевац на радном месту секретар – правник. Претходно радно искуство стицала је обављајући послове дипломираног правника у Центру за социјални рад „Солидарност“ Крагујевац, у периоду од 18.08.2010. године до 05.08. 2011. године.

Када је реч о стручном усавршавању, кандидаткиња у пријави наводи да поседује лиценцу за обављање правних послова у социјалној заштити, број: Рп-1678/2013-I од 30.12. 2013. године. Наведену лиценцу успешно је обновила 2019. године (број: 1678/1 од 01.12.2019. године). Условe за обнављање лиценце стекла је, између осталог, учешћем на међународним и националним конференцијама, одговарајућим научним и стручним скуповима, организованим едукацијама, трибинама и округлим столовима, односно савладавањем различитих програма обуке намењених стручним радницима у систему социјалне заштите који обављају правне послове. Кандидаткиња у пријави наводи називе различитих облика свог стручног усавршавања у смислу праћења развоја теорије и праксе социјалне заштите и стицања знања и вештина којим се унапређује поменута заштита и подршка корисницима услуга (без навођења организатора и године када су ове активности предузимане, односно организоване). У пријави се поменуте активности и облици усавршавања наводе на следећи начин:

- Социо-едукативни програм обуке хранитеља за предах хранитељство „Да и ја имам неког“;
- Оснивање и вођење групе за (само)подршку младих у ризику/клуб за младе по моделу ГРиГ;
- Обука правника у центрима за социјални рад;
- „Заштита деце без родитељског старања актуелно, перспективе и изазови“;
- „Смернице за рад са сексуалним мањинама у систему социјалне заштите“;
- „Важност породице за одрастање деце“;
- „Напредни тренинг за рад са сексуалним и родним мањинама и њиховим породицама у систему социјалне заштите“;
- „Деца са траумом од препознавања до помоћи“;
- „Почетак примене новог Закона о општем управном поступку“;
- „Нацрт смерница за ургентно хранитељство“ (трибина);
- „Дани социјалног рада“ (међународна конференција);

- „Социјална заштита данас и њена перспектива“ (национална конференција);
- „Важност породице за одрастање детета“ (трибина);
- „Савремени изазови у социјалном раду – проблем и перспективе“ (међународна конференција);
- „Кодекс професионалне етике стручних радника социјалне заштите“ (трибина);
- „Деца и млади као део система – заштита или секундарна трауматизација“ (међународна конференција);
- „Повремени породични смештај – искуства у процесу пилотирања“ (округли сто);
- „Промоција услуге повремених породичних смештаја“ (едукација без провере знања);
- „Актуелни тренутак у развоју социјалне заштите“ (национална конференција);
- „Закон о социјалној заштити“ (национална конференција);
- „Промоција смерница за сродничко хранитељство“ (округли сто);
- „Смернице за ургентно хранитељство“ (трибина);
- „Сарадња центара за социјални рад и установа у старатељској заштити“ (едукација без провере знања);
- „Млади као део система – заштита или секундарна трауматизација“;
- „Деца са траумом: од препознавања до помоћи“;
- Планирање јавних набавки и израда плана набавки за 2015. годину;
- „Најважнија питања у реформисању јавног сектора и како их решавати“ (Златибор 2018);
- „Методологија извођења обуке“
- „Самопроцена по контролним листама центара за социјални рад и центара за породични смештај и усвојење“;
- „Центар за социјални рад у поступцима са иностраним елементом“;
- „Заједно у заштити против насиља у породици“ (национална конференција);
- „Подршка породицама из осетљивих друштвених група у доба короне“;
- 26. октобарски сусрети 2021: „Орган старатељства – незаштићени заштитник“;
- Вршњачко насиље и улога организације социјалне заштите у кривичном поступку“;
- „Архивирање и управљање документарним материјалом – обавезе у складу са новим прописом“;

- „Оптимус за родитеље – оптимални програм третмана и интеграције младих у сукобу са заједницом“;
- „Повремени породични смештај“;
- „Стратегија суочавања са стресом“;
- „Заштита од насиља у породици са аспекта Породичног закона и праксе судова“;
- „Рок за подношење преписа архивске књиге за претходну годину“
- „Политика за очување сигурности дјете у институцијама“.

Кандидаткиња је у научним часописима до сада објавила следеће радове:

1. ПАЈЕВИЋ, Весна, „Хранитељство као облик привремене породичноправне заштите детета“, *Гласник права*, Правни факултет у Крагујевцу, год. IX, 2/2018, стр. 119 – 132.
<https://doi.org/10.46793/GP.0902.119P>. М 54;
2. ПАЈЕВИЋ, Весна, „Истраживање правне природе и анализа уговора о хранитељству (породичном смештају)“, *Социјална мисао*, часопис за теорију и критику социјалних идеја и праксе, Издавачко предузеће „Социјална мисао“, Београд, XXVI, 2/2019, ISSN-0354-401X, стр. 53 – 67. М 53.

2. Оцена научног приступа проблему предложеног нацрта докторске дисертације и процена научног доприноса крајњег исхода рада

Кандидаткиња је у пријави предложила да назив њене докторске дисертације буде „Хранитељство у функцији заштите детета и подршке породици“. Комисија је сагласна да је наведени наслов одговарајући и адекватно формулисан.

Предмет истраживања је анализа, тумачење и указивање на практичне проблеме који прате примену различитих правила о хранитељству у пракси. Такође, указаше се на смисао и правну природу ове установе, али и на усаглашеност домаћих правила о хранитељству са одредбама најзначајнијих међународних уговора о људским правима и правима детета, посебно у светлу одлука Европског суда за људска права, али и схватања Комитета УН за права детета, као међународног органа који се стара о примени Конвенције УН о правима детета.

Као што је познато, хранитељство је привремен облик алтернативног збрињавања детета, чија је примарна породица изостала, није функционална или не остварује сврху у смислу остваривања најбољег интереса детета или је реч о породици којој је услед

специфичних околности потребна посебна подршка и помоћ. Како кандидаткиња истиче у самој пријави, привремено трајање хранитељства извор је бројних и различитих тумачења и утврђивања његовог временског трајања, што га чини подложним утицајима дискреционе политике и одлучивања. Истовремено, привременост хранитељства представља еластичан оквир за прилагођавање потребама и особеностима сваког појединачног случаја збрињавања деце. Будући да има несумњиве предности у односу на институционално збрињавање деце, хранитељством се обезбеђује алтернативна породична средина за дете, како у ситуацијама изненадних кризних породичних дешавања, тако и након исцрпљивања мера помоћи и подршке породици како би се очувала њена функционалност, спречио распад породице и ублажиле или отклониле негативне последице по развој детета. Такође, примењује се, како услед одсуства родитељске бриге, односно невршења или неадекватног вршења родитељских права и дужности, тако и услед догађаја насталих независно од воље и понашања родитеља, услед којих су они спречени или им је отежано вршење родитељског права у складу са најбољим интересом детета.

Хранитељство, у смислу услуга привременог збрињавања детета, сложена је правна установа која обједињује породичноправну и социјалну заштиту и која се мора остваривати сходно правима детета. Из пријаве теме докторске дисертације, може се закључити да ће се кандидаткиња бавити хранитељством, како у ширем контексту, као обликом заштите детета издвојеног из породице, тако и процесом заснивања и престанком хранитељства и правним последицама престанка. Размотриће се појам и смисао различитих облика хранитељства, улога свих субјеката у поступку заснивања хранитељства, као и уговор о хранитељству.

Циљ истраживања јесте осветљавање, сагледавање и давање предлога за решавање проблема и изазова са којима се центри за социјални рад и друге установе социјалне заштите, али и родитељи, хранитељи и хранјеници суочавају у пракси приликом примене и остваривања хранитељске заштите и подршке. Кандидаткиња посебно указује на проблем расутости регулисања појединих питања из домена хранитељства у бројним општим правним актима, на неусклађеност појединих законских решења, последице недоношења посебног Закона о правима детета, као и потребу доношења посебног закона који би на јединствен, целовит и свеобухватан начин уредио материју хранитељства и успоставио хармонизацију праксе и нормативног оквира.

У дисертацији ће се размотрити разлози прекида континуитета родитељског старања и издвајања детета из примарног породичног окружења. Указаће се на факторе

који доводе до нефункционалности породице, као и у којој мери домаћи нормативни оквир може одговорити изазовима које постављају конкретне животне ситуације. Анализираће се и сугерисати на који начин премостити велику терминолошку шароликост која у важећим прописима постоји када је реч о услугама привременог породичног збрињавања деце. Такође, посебна пажња поклониће се слојевитости самог појма хранитељства који далеко превазилази услуге смештаја детета у хранитељску породицу, што се, као што кандидаткиња истиче у пријави, често заборавља.

Приликом истраживања и израде докторске дисертације користиће се методи који су у складу са захтевима друштвених истраживања (историјски, компаративни, правно-логички, догматско-нормативни, социолошки и статистички методи).

Историјски метод користиће се приликом разматрања настанка и развоја хранитељства. Тако, у дисертацији ће настојати да се одговори које друштвене околности су утицале на настанак установе хранитељства као облика привременог збрињавања деце у другој породици, у чему је био смисао и карактер некадашњег хранитељског односа, односно алтернативног породичног збрињавања деце и на који начин и у којој мери се природа хранитељства заправо мењала. У том смислу, историјски метод значајан је и за разумевање у којем правцу би се могли кретати реформски процеси када је реч о пружању услуга хранитељства, односно алтернативног збрињавања деце у породичном окружењу.

Компаративни метод кандидаткиња ће употребљавати тако што ће настојати да анализира и сагледа карактеристична правила о хранитељству одређених европских држава и одредити „заједничко језгро“, односно решења која су у том смислу заједничка за различите правне поретке. Такође, тамо где се законска решења појединих држава разликују у односу на домаће право, кандидаткиња ће извести закључак о томе шта је узрок наведеног разликовања, која решења су адекватнија са становишта циљева хранитељства и може ли се домаће право унапредити и реформисати, имајући у виду правила и искуства других држава. Будући да се у значајном броју случајева, законска решења о хранитељству мењају и трансформишу под утицајем идеје о људским правима и применом међународних уговора из ове области, биће нужно посебно размотрити праксу Европског суда за људска права у контексту права на поштовање породичног живота, али и схватања Комитета УН за права детета.

Компаративни метод биће посебно користан приликом анализе услова за заснивање хранитељства, појма детета без родитељског старања, дужине трајања хранитељског односа и разлога за престанак хранитељства.

Социолошки метод биће од изузетног значаја, будући да се његовом употребом може одговорити на питање због чега у Србији хранитељство траје неубичајено дуго, имајући у виду његов привремени карактер, као и искуства других европских држава. Истовремено, коришћењем поменутог метода, могу се издвојити јасне предности хранитељске заштите и подршке у односу на институционални смештај и услуге које се у том смислу пружају детету. Реформски процеси који прате социјалну заштиту не могу се разумети без употребе социјалног метода.

Када је реч о **статистичком методу**, посебно је значајно напоменути да ће у циљу истраживања кандидаткиња прикупити и статистички обрадити податке из досијеа одређеног броја хранитељских породица, уз поштовање правила о анонимности и заштити података о личности како би се извели одређени закључци у погледу разлога за успостављање хранитељства, његовог трајања и начина престанка. Подаци ће се односити на подручје у надлежности центра за породични смештај и усвојење Крагујевац.

На основу научног одређења проблема и предмета рада формулисан је **општи хипотетички став**: „Хранитељство је у складу са принципима најмање рестриктивног окружења и очувања блискости, односа и веза са породицом порекла и избор када је у најбољем интересу детета привремено измештање из његове породице“.

Узимајући у обзир постављене циљеве истраживања, у дисертацији ће бити дефинисане следеће **посебне хипотезе**:

- **Хипотеза 1:** Смисао хранитељства нијеостанак детета у хранитељској породици под изговором непрописивања његовог прецизног или бар прецизнијег временског трајања и „плаштом“ најбољег интереса детета.
- **Хипотеза 2:** Након вишегодишњих хранитељстава и успостављања права на породични живот хранитеља и детета, требало би стимулисати хранитеље и омогућити им усвојење деце о којој брину ублажавањем услова за заснивање усвојења у овим случајевима, изостављањем обавезног периода прилагођавања између будућег усвојитеља и усвојеника и променом прописане разлике у годинама између усвојитеља и усвојеника.
- **Хипотеза 3:** Новом организацијом у спровођењу стручних поступака који су у надлежности две различите установе социјалне заштите (центар за социјални

рад и центар за породични смештај и усвојење), извршила би се прерасподела и преношење дела послова и задатака који су тренутно у надлежности центра за социјални рад, а односе се на пријем захтева за хранитељство будућих хранитеља и прибављање потребне документације, доношење одлука о општој подобности хранитеља и издавање потврде за бављење хранитељством, на центар за породични смештај и усвојење.

- **Хипотеза 4:** Потребно је у већој мери оријентисати политику социјалне заштите ка отклањању бројних предрасуда и стигматизације који дестабилизују хранитељство и наносе штету правима и интересима деце, родитеља и хранитеља и отежавају рад професионалаца у систему социјалне заштите.
- **Хипотеза 5:** Нормативни оквир (примена већег броја законских и подзаконских прописа у заснивању и реализацији хранитељства) намеће потребу доношења општег правног акта којим би се на систематичан, јединствен и свеобухватан начин регулисала предметна материја.

Даље, кандидаткиња у пријави даје оквирну структуру свог рада:

1. Увод

1. Предмет и циљ истраживања
2. Значај истраживања и научна оправданост теме
3. Хипотезе научног истраживања
4. Научне методе истраживања
5. Структура научног рада

2. Еволуција породице и њен значај за остваривање права детета

- 2.1. Дефиниције породице (мултипликација породичних облика и форми)
- 2.2. Трансформације породице, брачних и породичних односа, родитељства и права и положаја деце у породици
 - 2.2.1. Фактори промена породичне организације
 - 2.2.2. Модернизација и родитељство
 - 2.2.3. Функционална породица као предуслов остваривања права детета

3. Право детета да живи са родитељима и да се они о њему старају пре свих других и његова ограничења

- 3.1. Ограничење права детета на живот са родитељима
- 3.2. Ограничење права родитеља на живот са децом

- 3.3. Заштита породице и детета и мере подршке и помоћи у превенцији измештања детета

4. Облици заштите детета издвојеног из породице

- 4.1. Усвојење
- 4.2. Хранитељство
- 4.3. Старатељство
- 4.4. Институционализација
- 4.5. Привремено породичноправно збрињавање као избор и предности у односу на институционализацију

5. Настанак и развој хранитељства

- 5.1. Настанак хранитељства
- 5.2. Хранитељство на путу реформских процеса система социјалне заштите и утврђивање области промена
- 5.3. Утицај и ефекти реформских процеса у социјалној заштити на развој хранитељства у Републици Србији

6. Изазови заснивања хранитељства у контексту права на поштовање породичног живота чланова породице

- 6.1. Изазови доношења одлуке о издвајању детета из примарне породице и смештају у хранитељску породицу
- 6.2. Примена хранитељства у контексту остваривања права на поштовање породичног живота
- 6.3. Ограничења у остваривању права на поштовање породичног живота
- 6.4. Хранитељство у контексту заштите права на поштовање породичног живота у јуриспруденцији европског суда за заштиту људских права
- 6.5. Право на породични живот детета на хранитељству и лица са којим је у блиском односу

7. Разлози и услови заснивања хранитељства

- 7.1. Разлози заснивања хранитељства
- 7.2. Услови заснивања хранитељства
 - 7.2.1. Општа подобност храњеника и њено утврђивање
 - 7.2.1.1. Малолетство храњеника
 - 7.2.1.2. Хранитељство у контексту најбољег интереса детета
 - 7.2.1.3. Породични статус храњеника
 - 7.2.1.4. Сагласност храњеника

7.2.1.5. Сагласност родитеља или старатеља храненика

7.2.2. Општа подобност хранитеља

7.2.2.1. Лична својства хранитеља и њихово утврђивање

7.2.2.2. Захтев за бављење хранитељством са пратећом документацијом о испуњености услова за бављење хранитељством

7.2.2.3. Припрема хранитеља за хранитељство

7.2.2.4. Одлука о општој подобности и потврда о бављењу хранитељством

8. Облици хранитељства

8.1. Стандардно хранитељство

8.2. Специјализовано хранитељство / хранитељство уз интензивну и додатну подршку

8.3. Ургентно хранитељство

8.4. Повремено хранитељство

8.5. Смештај храненика код сродника (тзв. сродничко хранитељство)

8.6. Развојни облици хранитељства

9. Надлежност и поступак заснивања хранитељства

9.1. Надлежност центра за социјални рад у заснивању, реализацији и престанку хранитељства

9.2. Надлежност центра за породични смештај и усвојење у заснивању, реализацији и престанку хранитељства

9.3. Заједничке надлежности центра за социјални рад и центра за породични смештај и усвојење у заснивању, реализацији и престанку хранитељства

9.4. Поступак заснивања хранитељства

10. Правни положај субјеката реализације хранитељства

10.1. Права детета на хранитељском смештају, заштита и остваривање

10.2. Права и дужности родитеља детета на хранитељском смештају

10.3. Права и дужности хранитеља

10.4. Права и дужности старатеља детета на хранитељском смештају

10.5. Питања која битно утичу на живот детета

11. Трајање хранитељства и начини престанка

11.1. Трајање и престанак хранитељства као института породичног права

11.2. Трајање и престанак заснованог хранитељства

11.3. Последице неодређивања временског трајања хранитељства

12. Уговор о хранитељству

12.1. Услови за закључење уговора о хранитељству

12.1.1. Уговорне стране (својства уговорних страна и способност уговарања)

12.1.2. Сагласност воља

12.1.3. Предмет уговора

12.1.4. Кауза (основ) и мотив уговора

12.1.5. Начин, форма, место и време закључивања уговора

12.2. Битни елементи уговора о хранитељству

12.3. Уговор о хранитељству и основна начела уговорног права

12.4. Карактеристике уговора о хранитељском смештају

12.5. Дејства уговора о хранитељству

12.6. Одговорност за неизвршење или неуредно извршење уговорних обавеза и проузроковање штете

12.7. Правна природа уговора о хранитељству

12.8. Тумачење уговора

12.9. Престанак уговора о хранитељству

13. Закључак

14. Литература

У уводном делу докторске дисертације кандидаткиња ће у основним цртама указати на предмет и циљ свог истраживања, објаснити значај истраживања и научну оправданост теме, као и дати образложење за структуру рада коју ће поставити.

У поглављу 2. полази се од проблема, али и могућности да се дефинише и одреди појам породице. Бројне породичне форме и различите организације живљења као последица нараслих индивидуалних слобода и продора идеје о људским правима у породичне односе готово онемогућавају давање некакве универзалне и довољно свеобухване дефиниције породице. У том смислу, како кандидаткиња истиче у пријави, антагонизам између традиционалног концепта породице и њеног индивидуалистичког схватања и доживљаја непрекидно траје. У раду ће се указати на еволуцију односа у породици под утицајем различитих социјалних, економских и правних чинилаца која је изменила и правни положај детета у породици и изван ње. Кључни део овог поглавља односиће се на утврђивање критеријума за препознавање функционалне породице као предуслова за остваривање права детета.

У поглављу 3. кандидаткиња ће се бавити правом детета да живи са родитељима и да се они о њему старају пре свих других лица. Остваривање наведеног права од велике је важности за право детета на живот, опстанак и развој као једног од основних принципа Конвенције УН о правима детета. У овом делу, између осталог, детаљно ће се размотрити разлози са могуће ограничавање права детета да живи са својим родитељима, однос између наведеног права и дужности родитеља да се старају о свом детету, као и мере помоћи и подршке који би у већини случајева морали претходити измештању детета из примарног породичног окружења.

У поглављу 4. Биће речи о облицима заштите детета издвојеног из породице, односно о алтернативним начинима збрињавања, превасходно детета без родитељског старања. У том смислу, анализираће се и однос између усвојења, хранитељства и институционализације као различитих видова збрињавања детета, са њиховим основним карактеристикама и могућим предностима и недостацима. Посебно ће се указати на предности усвојења и хранитељства у односу на институционално збрињавање детета, на чему се инсистира и у одговарајућим међународним уговорима о људским правима, односно правима детета.

У поглављу 5. изложиће се настанак и развој установе хранитељства, односно праксе алтернативног породичног збрињавања детета. Овај облик збрињавања детета у другој породици код нас се први пут индиректно спомиње у Карађорђевог криминалном закону, где је у чл. 30. прописано да мајка која незаконито роди дете може га дати на чување другој жени, ако је њу срамота да га чува. Први организовани породични смештај на простору Србије појављује се у селу Штитар код Шапца, који је 1920. године организовало друштво за васпитање и заштиту деце (1920).

Што се развоја хранитељства тиче, указаће се на упоредноправна искуства, уз осврт на медитеранске европске државе и концепт хранитељства у скандинавским земљама.

Поглавље 6. обрађује и указује на изазове приликом заснивања, али и окончања хранитељства у контексту људског права на поштовање породичног живота из чл. 8. Европске конвенције о људским правима. Истовремено, анализираће се и одговарајућа правила Конвенције УН о правима детета у домену оправданости одвајања детета од његове примарне породице и најбољег интереса детета. Стручњаци у социјалној заштити сагласни су да је одлука о издвајању детета из биолошке породице једна од најтежих коју доносе, што мора бити сразмеран одговор на ризик који би настао задржавањем детета у угрожавајућој средини и околностима и таква

одлука мора бити оправдана и образложена. У пресудама Европског суда за људска права, Суд настоји да води рачуна о интересима свих чланова породице, не само о најбољем интересу детета, о чему ће детаљно бити речи у докторској дисертацији.

Поглавље 7. бавиће се разлозима и условима за заснивање хранитељства. Међу разлозима за заснивање хранитељства има оних који су везани искључиво за радње и поступке родитеља детета (чињење и нечињење), али и околности које нису настале кривицом родитеља. Кандидаткиња истиче како се један од разлог неразумевања и погрешног доживљаја хранитељства огледа управо у непознавању разлога његовог заснивања у конкретним случајевима.

У овом делу, посебно и детаљно размотриће се услови за заснивање хранитељства сходно домаћем породичном законодавству, а нарочита пажња посветиће се томе како се поступак заснивања хранитељства одвија у пракси и на који начин се сачињава синтетизован извештај о подобности хранитеља за хранитељство.

Поглавље 8. односиће се на облике хранитељства, односно алтернативног породичног збрињавања детета. Породичним законом РС нису прописани облици хранитељства, већ само да орган старатељства може засновати и повремено хранитељство у случајевима детета под родитељским старањем. Са друге стране, Закон о социјалној заштити РС предвиђа различите врсте породичног смештаја: стандарни, смештај уз интензивну или додатну подршку, ургентни, повремени и нека друга врста смештаја у другу породицу. Различити облици хранитељства дефинисани су Правилником о хранитељству као подзаконским актом и укључују: стандардно, специјализовано, ургентно и повремено хранитељство. У пракси примене хранитељства развило се и сродничко хранитељство, па ће о његовим специфичностима посебно бити речи. Такође, у овом поглављу кандидаткиња ће размотрити какве су нове могућености у смислу даљег развоја хранитељства као одговора на потребе специфичних група деце (деца која живе на улици, деца у сукобу са законом, деца у миграцији).

Поглавље 9 тиче се надлежности и поступка заснивања хранитељства. Поступак реализације хранитељства у надлежности је две различите установе: центра за социјални рад као органа старатељства и центра за породични смештај и усвојење. Део послова и задатак везаних за остваривање хранитељства ове установе обављају самостално, доке је део задатака у њиховој заједничкој надлежности, чему ће се у раду поклонити посебна пажња. У дисертацији анализираће се читава процедура заснивања хранитељства уз посебан осврт на проблеме који се јављају у пракси и могуће начине за

њихово превазилажење. Нарочито, фокус ће бити на разграничењу надлежности центра за социјални рад од центра за породични смештај и усвојење.

У поглављу 10, кандидаткиња ће се бавити правним положајем субјеката реализације хранитељства. У овом делу највећа пажња биће усмерена ка заштити и остваривању права детета на хранитељству (храњеник). Следствено томе, биће нужно размотрити и правни положај родитеља детета, односно права и дужности хранитеља. Кандидаткиња ће у свом раду дати сопствено виђење како се може решити несагласност родитеља детета и хранитеља у случајевима када је храњеник дете под родитељским старањем, а када је потребно донети одлуку о питањима која битно утичу на живот детета у смислу правила Породичног закона РС.

11. поглавље односиће се на проблем трајања хранитељства и начина његовог престанка. Надлежни центар за социјални рад сачињавањем планова заштите детета дефинише дужину трајања хранитељства и могућности повратка храњеника у породицу порекла. Међутим, временско трајање заснованог хранитељства не одређује се решењем, као ни уговор о хранитељству. Наиме, уговор о хранитељству примењује се све до наступања разлога који су законом прописани за престанак хранитељског односа (споразум уговорних страна, отказ или раскид уговора, одлука органа старатељства о престанку хранитељства ако не постоји више разлог за примену тог облика заштите, усвојење детета, као и стицање пунолетства храњеника, осим у случајевима које закон наводи). У дисертацији ће се посебно размотрити које су предности и недостаци неодређивања прецизног времена хранитељства, какве то проблеме може изазвати у пракси.

Поглавље 13 имаће за тему уговор о хранитељству у свим његовим правним аспектима. Закључењу уговора о хранитељству претходи решење о признавању права на смештај корисника (храњеника) у хранитељску породицу од стране надлежног центра за социјални рад. Уговором о хранитељству уређују се међусобна права и обавезе уговорних страна, односно центра за социјални рад и хранитеља као физичких лица. У овом, за теорију, али и праксу, врло значајном делу рада, анализираће се поступак закључења уговора, његова правна природа, различита терминологија којом се ови уговори обухватају, садржина поменутог уговора, као и његов престанак и правне последице престанка.

У Закључку, кандидаткиња ће још једном сумарно и на концизан начин издвојити резултате свог рада и подсетити на своја главна запажања и предлоге.

Као прелиминарну **Литературу**, кандидаткиња је у пријави навела 187 (58 на иностраном језику) референци које ће користити, уз попис одговарајућих општих и појединачних домаћих и међународних правних аката од значаја за њен рад.

3. Мера у којој образложење предмета, метода и циља уверљиво упућује да је предложена тема од значаја за развој науке

Кандидаткиња је у својој пријави и образложењу теме докторске дисертације јасно формулисала предмет, метод и циљ рада и свог истраживања. У том смислу, може се закључити да ће на систематичан начин приступити изради дисертације уз коришћење одговарајуће научне методологије. Истовремено, начин на који је образложила предмет, метод и циљ истраживања потврђује на недвосмислен начин како је предложена тема од значаја за развој науке.

4. Образложење теме докторске дисертације омогућава закључак да је у питању оригинална идеја или оригинални начин анализирања проблема

Из предложених хипотеза, као и осталих делова пријаве докторске дисертације, може се извести закључак како ће кандидаткиња у свом раду следити и неке оригиналне идеје, које се односе превасходно на организовање и побољшање механизма примене и остваривања услуга хранитељства у домену породичноправне и социјалне заштите. Такође, предложена структура њеног рада указује да ће се истраживању правног аспекта хранитељства прићи на целовит начин, уз издвајање јасних идеја, попут потребе за доношењем системског закона који би обухватио целокупну материју хранитељства, олакшавајући у значајној мери примену тренутно расутих прописа из наведене области. Истовремено, омогућио би се холистички приступ који права детета и захтевају и извршило јасно разграничење надлежности различитих државних органа. У теоријском смислу, нарочито је значајно расветлити и анализирати проблем правне природе уговора о хранитељству, чему се иначе у домаћој правној теорији, укључујући и многе друге аспекте хранитељства, није поклањала до сада одговарајућа пажња. У извесној мери, обједињавање и посматрање установе хранитељства из правног угла и са становишта услуга у систему социјалне заштите, наговештава да ће кандидаткиња изнедрити идеје које ће бити прогресивне и практично

примењиве. Своје закључке моћи ће да темељи, између осталог, и на резултатима емпиријског истраживања које ће обавити.

5. Усклађеност дефиниције предмета истраживања, основних појмова, предложене хипотезе, извора података метода анализе са критеријумима науке уз поштовање научних принципа у изради коначне верзије докторске дисертације

На основу пријаве и образложења теме дисертације, може се закључити како су предмет истраживања, основни појмови, предложене хипотезе, извори података метода анализе у складу са критеријумима науке уз поштовање одговарајућих научних принципа. Кандидаткиња ће приликом свог истраживања узети у обзир претходна истраживања великог броја домаћих и значајног броја страних аутора који се непосредно или посредно баве хранитељством, како у домену правне теорије и праксе, тако и у области социјалне заштите. Поред јасно дефинисаног предмета истраживања, кандидаткиња ће посебну пажњу посветити класификацији и дефинисању различитих облика хранитељства. При томе, из њене пријаве и образложења теме може се очекивати да ће посебно указати на адекватност и различитост терминологије приликом означавања посебних облика хранитељства и хранитељских услуга. Такође, значајне податке извучиће из анализе већег броја конкретних случајева са подручја центра за породични смештај и усвојење Крагујевац које обухвата територију пет управних округа (Шумадијски, Моравички, Рашки, Златиборски и Расински).

6. Компетентност ментора

Предложени ментор, проф. др Вељко Влашковић, рођен је 05.02.1976. године и ванредни је професор Правног факултета Универзитета у Крагујевцу. Запослен је на наведеном факултету од 2003. године, док је у звање ванредног професора изабран 2020. године. Изводи наставу на предметима Породично право и Медицинско право (основне академске студије), Уговорно породично право и Упоредно породично право (мастер академске студије), Породично право – одабране теме и Права деце (докторске академске студије). Аутор је преко четрдесет радова из области Породичног права и права детета.

Комисија издваја следеће одабране референце предложеног ментора из уже научне области предложене теме докторске дисертације, који су објављени у последњих десет година и који доказују компетентност ментора сходно чл. 9. Правилника о пријави, изради и одбрани докторске дисертације, односно докторског уметничког пројекта Универзитета у Крагујевцу.

1. VLAŠKOVIĆ, Veljko. Parenthood and parental responsibility of the underage parents in the era of children's rights. У: ĐORĐEVIĆ, Slavko (ur.), et al. *Law in the process of globalisation : [collection of papers contributed on the occasion of 40th anniversary of the Faculty of Law of the University of Kragujevac]*. Kragujevac: University, Faculty of Law, 2018, str. 473-493. <http://www.jura.kg.ac.rs/index.php/sr/naslovi.htm>. [COBISS.SR-ID 513447088]. М 14
2. ВЛАШКОВИЋ, Вељко, АРСИЋ, Јелена. Перспективе родитељства истополних партнера: између потреба и могућности. *Правни записи*, ISSN 2217-2815 (штампано издање), год. XIII, бр. 1, 2022, стр. 240 – 260. <http://www.prav nizapisi.rs/wp-content/uploads/2022/07/PZ2022-01-12-Vlaskovic-Arsic.pdf>, DOI: 10.5937/pravzap0-37422. М 24
3. VLAŠKOVIĆ, Veljko. Preliminary draft of the Serbian Civil code in the field of surrogacy through the lens of comparative family law. *Revija za evropsko pravo*, ISSN 1450-7986, 2015, god. VXII, br. 2-3, str. 89-107. <http://pravoeu.org/archive/>. [COBISS.SR-ID 513207984]. HEINONLINE
4. VLAŠKOVIĆ, Veljko. Princip najboljeg interesa deteta u Povelji Evropske unije o osnovnim pravima. *Revija za evropsko pravo*, ISSN 1450-7986, 2014, god. 16, br. 1, str. [75]-87. <http://pravoeu.org/archive/>. [COBISS.SR-ID 513021872] HEINONLINE
5. PONJAVIĆ, Zoran, VLAŠKOVIĆ, Veljko. Space for the child's best interests inside the Hague convention on the civil aspects of international child abduction. *Revija za evropsko pravo*, ISSN 1450-7986, 2014, god. XVI, br. 2/3, str. 45-67. <http://www.pravoeu.org/>. [COBISS.SR-ID 513076656]. HEINONLINE
6. VLAŠKOVIĆ, Veljko. Право детета на мишљење и најбољи интерес детета са тежиштем на приступу Комитета за права детета. *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Nišu*, ISSN 0350-8501. [Štampano izd.], 2017, год. 56, бр. 75, стр. 183-202. http://www.prafak.ni.ac.rs/files/zbornik/sadrzaj/ZFull/PF_Zbornik_2017_75.pdf, doi: 10.5937/zrpfni1775183V. [COBISS.SR-ID 513336496]. М 51
7. ВЛАШКОВИЋ, Вељко. Осврт на права деце са инвалидитетом са тежиштем на приступ здравственим услугама. У: ВУЈИСИЋ, Драган (ур.). *Услуге и владавина права : [зборник реферата са Међународног научног скупа одржаног 28. маја 2021. године, на Правном факултету у Крагујевцу]*. Крагујевац: Правни факултет, Институт за правне и друштвене науке, 2021. стр. [569]-585. ISBN 978-86-7623-103-4. <http://institut.jura.kg.ac.rs/images/Majsko%20savetovanje/XVII%20Usluge%20i%20vladavina%20prava/Usluge%20I%20Vladavina%20Prava%202021.pdf>, DOI: 10.46793/UVF21.569V. [COBISS.SR-ID 42127369] М 31

7. Закључак и предлог Комисије

Кандидаткиња испуњава све услове за пријаву теме докторске дисертације прописане Законом о високом образовању, Статутом Универзитета у Крагујевцу,

Статутом Правног факултета у Крагујевцу, Правилником о пријави, изради и одбрани докторске дисертације, односно докторског уметничког пројекта Универзитета у Крагујевцу и Правилником о докторским студијама Правног факултета у Крагујевцу, будући да је положила испите и испунила обавезе предвиђене студијским програмом докторских академских студија и објавила број одговарајућих радова у складу са наведеним прописима.

Тема предложене докторске дисертације је из научне области изабраног студијског програма за коју је Правни факултет матичан и представља научно релевантну и оправдану област истраживања.

Предложена тема докторске дисертације је јасно и прецизно одређена и образложена, актуелна и као таква значајна и подесна за детаљнију научну обраду у облику докторске дисертације, посебно имајући у виду недовољну истраженост наведене теме у раду овакве целовитости и обима.

Узимајући у обзир квалитет пријаве и образложења теме, као и њен досадашњи рад и нарочито искуство стечено у пракси, Комисија сматра да би именована кандидаткиња могла успешно савладати изазов израде докторске дисертације.

Предложени ментор, проф. др Вељко Влашковић, који је биран за ужу грађанскоправну научну област којој и припада тема дисертације, испуњава услове да буде ментор за вођење докторске дисертације сагласно стандарду 9 за акредитацију студијског програма докторских академских студија на високошколским установа и не води више од пет доктората истовремено.

Сходно томе, именована Комисија за за писање извештаја о оцени научне заснованости теме докторске дисертације „Хранитељство у функцији заштите детета и подршке породици“, кандидаткиње Весне Пајевић, као и оцени испуњености услова именоване кандидаткиње и предложеног ментора за израду докторске дисертације предлаже Наставно-научном већу Правног факултета Универзитета у Крагујевцу и Већу за друштвено-хуманистичке науке Универзитета у Крагујевцу да донесе одлуку којом се кандидаткињи **Весни Пајевић** одобрава израда докторске дисертације под називом „Хранитељство у функцији заштите детета и подршке породици“ и одлуку којом се прихвата предлог да за ментора буде постављен проф. др Вељко Влашковић, ванредни професор Правног факултета Универзитета у Крагујевцу за ужу грађанскоправну научну област.

проф. др Олга Јовић – Прлаиновић, редовни професор
Правног факултета Универзитета у Приштини,
са привременим седиштем у Косовској Митровици,
ужа грађанскоправна научна област, председница Комисије;

доц. др Санда Ђорац, доцент Правног факултета
Универзитета у Крагујевцу,
ужа грађанскоправна научна област, члан;

проф. др Вељко Влашковић, ванредни професор
Правног факултета Универзитета у Крагујевцу,
ужа грађанско правна научна област, члан.